

Şubat 2024 | Sayı: 170

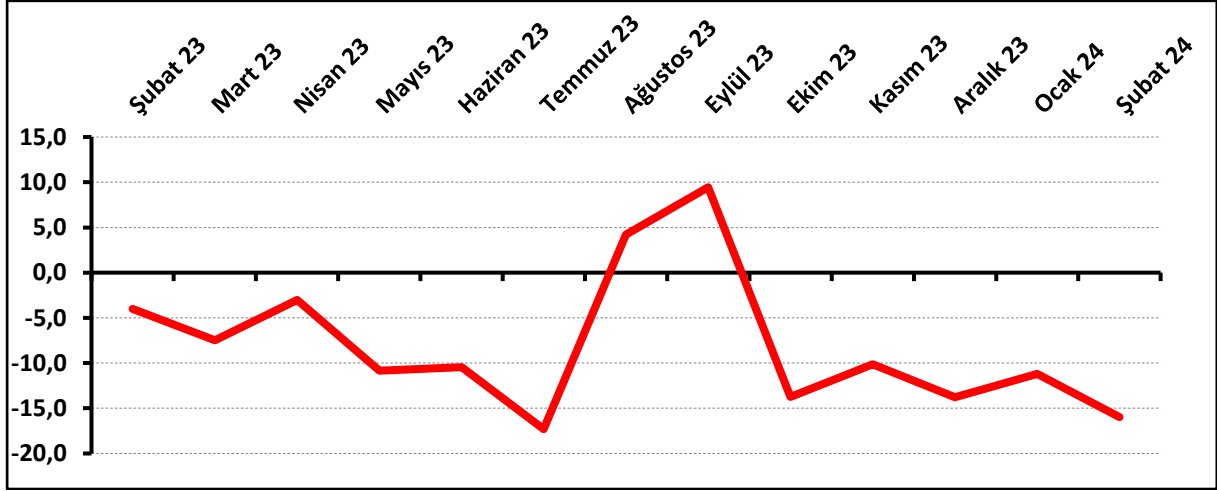
SEÇİM ÖNCESİNDE PERAKENDE GÜVENİ NEGATİF GÖRÜNÜMDE

TEPAV Perakende Güven Endeksi (TEPE), şubat ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre 12,0 puanlık, bir önceki aya göre ise 4,8 puanlık azalışla -16,0 puan değerini aldı. TEPE anketine katılan perakendecilerden geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumunun kötüleştiğini belirtenlerin oranı Şubat 2024'te yüzde 59,2'den yüzde 60,5'e yükselirken önümüzdeki 3 ayda işlerinde kötüleşme bekleyenlerin oranı ise yüzde 45'ten yüzde 36,3'e geriledi. Önümüzdeki 3 ayda satış fiyatında artış bekleyenlerin oranı ise yüzde 70,2 oldu. Perakende güveni Şubat ayında da negatif seyrini korudu. Bölgeler bazında incelendiğinde ise şubat ayı perakende güveni en fazla Ege Bölgesi'nde geriledi.

Perakende güveni geçen yıla ve geçen aya kıyasla azaldı

TEPE değeri, -16,0 puan değerini alarak geçen yılın aynı dönemine göre 12,0 puan, geçen aya göre 4,8 puan azaldı. TEPE değerinin aylık değişiminde geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumuna yönelik değerlendirmelerdeki kötüleşme ve gelecek 3 aya ilişkin satış beklentisindeki zayıflama etkili oldu. Diğer taraftan, mevcut stok düzeyinin normalin üzerinde olduğu yönündeki 3,5 puanlık değişim endekse olumsuz yansıdı.

Şekil-1. TEPE (Şubat 2023 – Şubat 2024)¹

Tablo-1. TEPE, Aylık Seri

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2022	-12,0	-9,5	-12,1	-22,3	-16,5	-19,8	-6,5	-7,2	-5,7	10,2	0,4	-9,8
2023	-9,0	-4,0	-7,5	-3,0	-10,8	-10,4	-17,3	4,2	9,4	-13,8	-10,1	-13,8
2024	-11,2	-16,0										

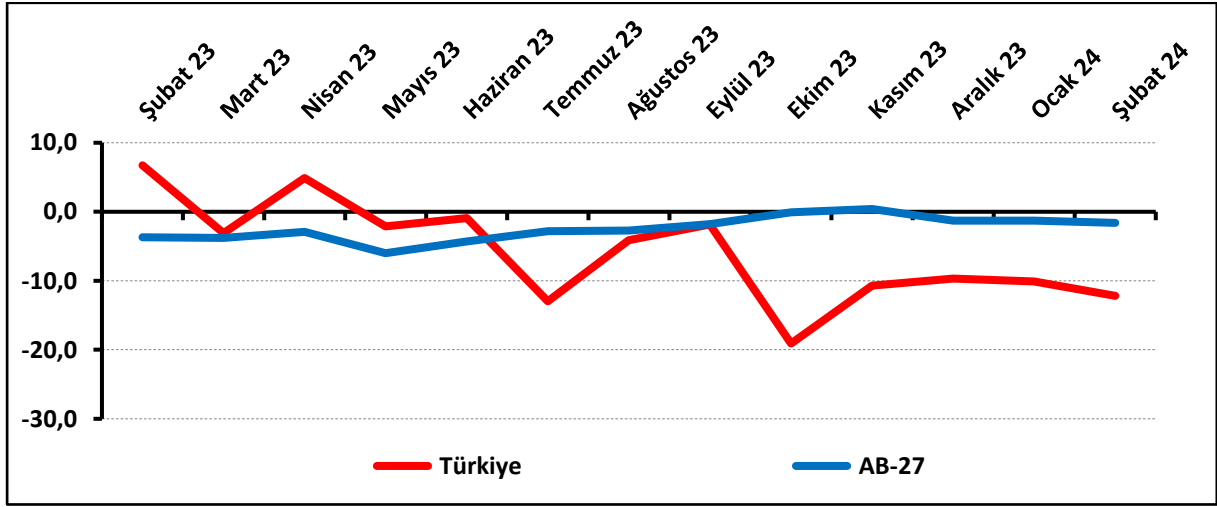
¹ Bültendeki tablo ve grafikler -aksi belirtilmediği sürece- mevsimsellikten arındırılmış serilere göre hazırlanmıştır.

Perakendecilerin geleceğe yönelik satış beklentisi geçen aya ve geçen yıla kıyasla azaldı

Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentilerinin denge değeri Şubat 2024'te -12,2 puan oldu. Buna göre önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentileri, bir önceki aya göre 2,1 puan, bir önceki yılın aynı ayına göre 18,9 puan azaldı.

Şubat 2024'te TEPE anketi katılımcılarından önümüzdeki 3 ayda işlerinde iyileşme bekleyenlerin oranı yüzde 25,1'den 34,6'ya yükselirken işlerinde bir değişiklik beklemeyenlerin oranı ise yüzde 29,9'dan yüzde 29,1'a geriledi. Katılımcıların yüzde 36,3'ü işlerinde kötüleşme beklediğini belirtti. İyileşme beklentilerinde mevsimsel ve sezonsal etkiler belirleyici olurken kötüleşme beklentilerinde yükselen maliyetler nedeniyle satış fiyatlarının artması, alım gücünün düşmesi, talebin daralması ve 31 Mart 2024 Mahalli İdareler Genel Seçimleri sonrasında ilişkin olumsuz ekonomik beklentiler gibi gerekçelendirmeler öne çıktı.

Şekil-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi (Şubat 2023 – Şubat 2024)

Tablo-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi

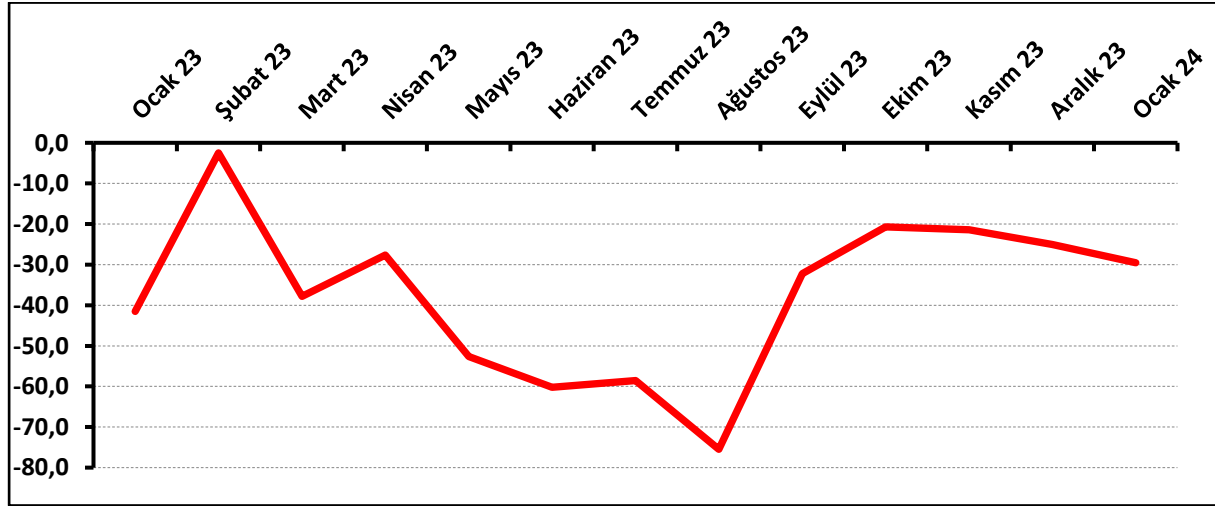
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2022	-14,0	-9,9	-5,8	-12,2	-7,5	-8,6	4,0	-2,5	0,9	12,7	3,9	4,0
2023	-8,0	6,7	-3,1	4,9	-2,1	-0,9	-13,0	-4,1	-1,8	-19,1	-10,7	-9,7
2024	-10,1	-12,2										

İşlerin durumuna ilişkin değerlendirmelerde iyileşme görülse de olumsuz algılar ağırlıkta

İşlerin (geçen yılın aynı dönemine göre) durumuna yönelik değerlendirmeler, Şubat 2024'te -28,9 puan değerini alarak Ocak 2024'e göre 0,6 puan artarken Şubat 2023'e göre 26,4 puan azaldı.

Şubat 2024'te TEPE anketi katılımcılarının yüzde 24,6'sı geçen yılın aynı dönemine göre işlerinde artış olduğunu belirtirken işlerinde düşüş olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 53,5 olarak belirlendi. Geçen yıla göre işlerinde bir değişiklik olmadığını belirtenlerin oranı ise yüzde 21,8 oldu.

Şekil-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu (Şubat 2023 – Şubat 2024)

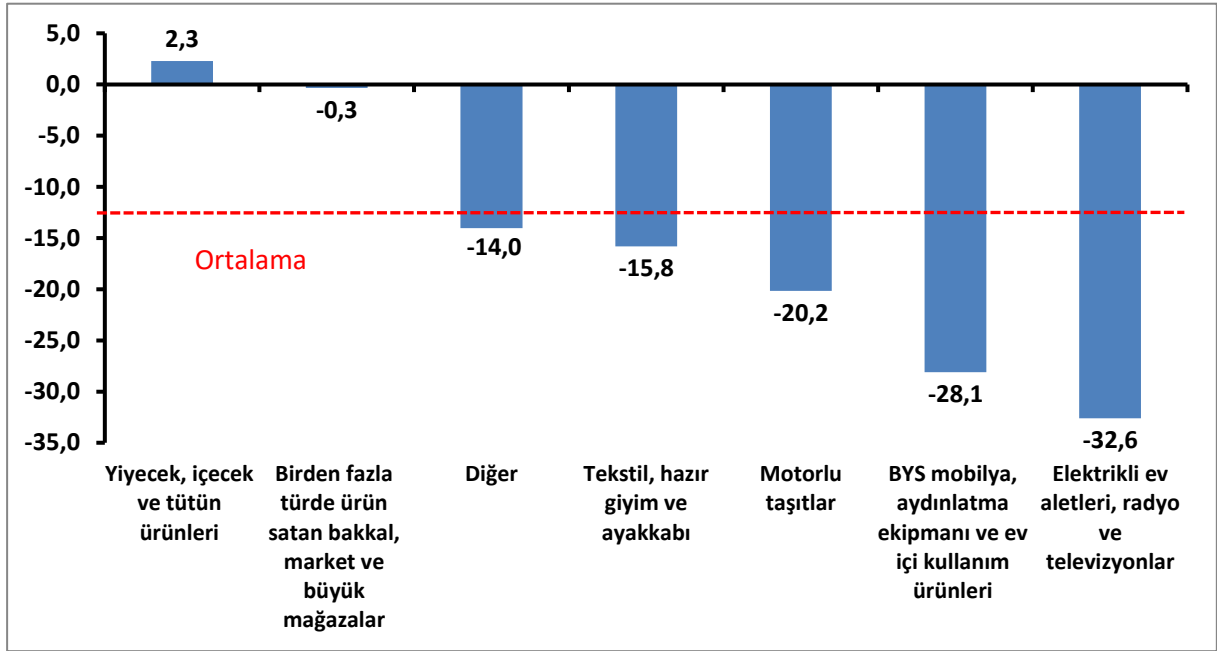
Tablo-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2022	-53,3	-64,9	-64,0	-64,8	-58,6	-72,1	-21,7	-29,1	-41,5	-52,0	-6,1	-67,4
2023	-41,5	-2,5	-37,8	-27,7	-52,7	-60,2	-58,5	-75,5	-32,2	-20,7	-21,4	-25,0
2024	-29,5	-28,9										

Perakende güveni sadece “yiyecek, içecek ve tütün ürünleri” sektöründe arttı

Perakende güvenine alt sektörler itibarıyla bakıldığında, Şubat 2024’te, geçen yılın aynı dönemine göre “yiyecek, içecek ve tütün ürünleri” ve “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar” sektörlerindeki değişim ortalamanın üzerinde gerçekleşirken “diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)”, “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı”, “motorlu taşıtlar”, “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri” ve “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar” sektörleri ise ortalamanın altında değer aldı.

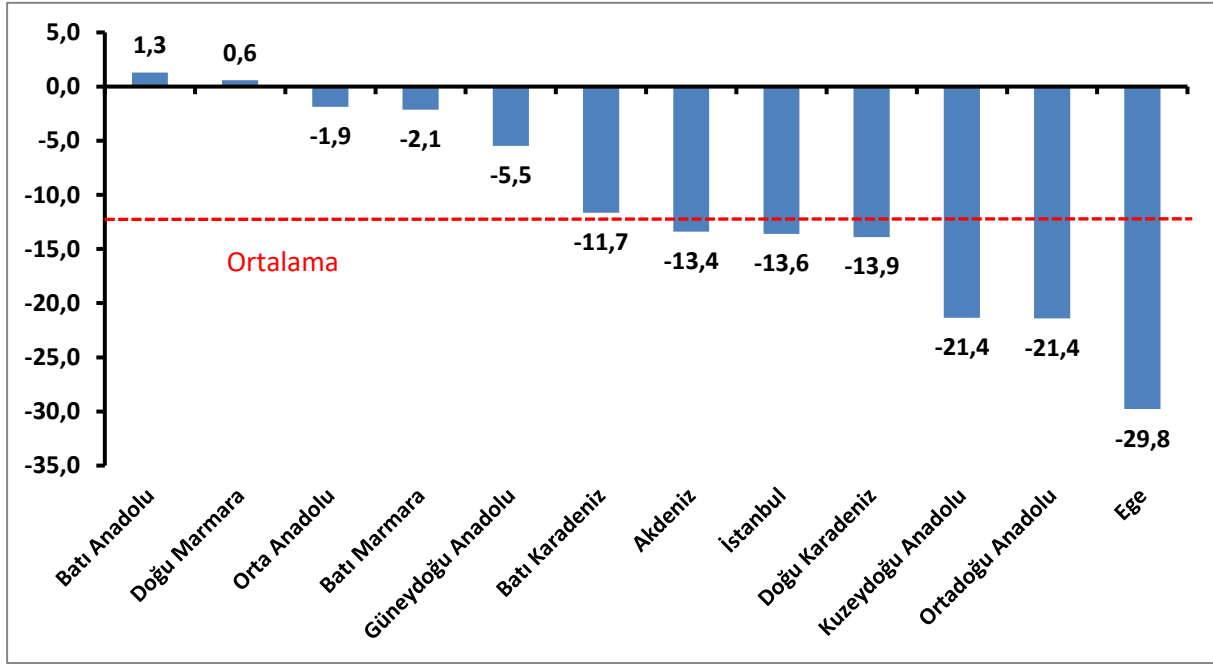
Şekil-4. Alt sektör bazında TEPE’nin Şubat 2024’te geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)

Perakende güveni en fazla Ege'de geriledi

Perakende güvenine bölgeler itibarıyla bakıldığında, Şubat 2024'te, Batı Anadolu, Doğu Marmara, Orta Anadolu, Batı Marmara, Güneydoğu Anadolu ve Batı Karadeniz bölgelerindeki değişim ortalamasının üzerinde gerçekleşirken Akdeniz, İstanbul, Doğu Karadeniz, Kuzeydoğu Anadolu, Ortadoğu Anadolu ve Ege bölgelerinde ise ortalamasının altında gerçekleşti.

Şekil-5. Bölgeler bazında TEPE'nin Şubat 2024'te geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)*

* Akdeniz, Adana, Antalya, Mersin, Osmaniye; Batı Anadolu, Ankara, Konya; Batı Karadeniz, Kastamonu, Samsun, Tokat, Zonguldak; Batı Marmara, Balıkesir, Tekirdağ; Doğu Karadeniz, Ordu, Trabzon; Doğu Marmara, Bursa, Eskişehir, Kocaeli, Yalova; Ege, Denizli, İzmir, Kütahya, Muğla, Uşak; Güneydoğu Anadolu, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin; Kuzeydoğu Anadolu, Erzurum; Orta Anadolu, Kayseri, Niğde; Ortadoğu Anadolu, Malatya ve Van illerini kapsamaktadır.

Perakendecilerin son 3 aydaki iş durumlarına yönelik değerlendirmeleri kötümser

TEPE anketine soru bazında ve alt endekslerin denge değerleri olarak bakıldığında, geçtiğimiz 3 ayda işlerin gelişimi değerlendirmelerinde endekslerin yüksek oranlı negatif değerler alması dikkat çekmektedir. Benzer şekilde, önümüzdeki 3 ayda tedarikçilerden sipariş ve satış beklentilerine ilişkin göstergeler de olumsuz görünüme işaret etmektedir. Önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi ise geçen yılın aynı ayına göre gerilese de yüksek seviyede gerçekleşmiştir. Eğilimler incelendiğinde ise, Şubat 2024'te "mevcut stok düzeyi" dışındaki tüm değerlendirme ve beklentiler Şubat 2023'e kıyasla kötüleşirken satış fiyatında artış bekleyenlerin oranı ise geriledi. Bir önceki aya kıyasla bakıldığında ise "geçen yıla göre işlerin durumu" ve "gelecek yıl mağaza sayısı beklentisi" dışındaki tüm değerlendirme ve beklentiler Ocak 2024'e kıyasla olumsuz yönde değişirken "önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi" ise arttı.

Tablo-4. TEPE soru bazında detaylı sonuçlar (puan)

Sorular	Endeks 02/2023	Endeks 01/2024	Endeks 02/2024	Bir önceki aya göre değişim 02/2024	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim 02/2024
Geçtiğimiz üç ayda işlerinizin gelişimi ne yönde oldu?	-26,5	-43,3	-52,0	-8,7	-25,5
Mevcut stok düzeyiniz hakkında ne düşünüyorsunuz? ²	7,7	19,8	16,3	-3,5	8,6
Tedarikçilerden siparişlerinizin önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	1,8	-11,5	-19,0	-7,5	-20,8
Satışlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	6,7	-10,1	-12,2	-2,1	-18,9
İstihdam ettiğiniz personel sayısının önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	6,5	-0,6	-2,2	-1,6	-8,7
Satış fiyatlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	71,4	60,3	63,6	3,3	-7,8
İşleriniz geçen yılın aynı dönemine göre bu yıl nasıl gelişti?	-2,5	-29,5	-28,9	0,6	-26,4
Mağaza sayınızın gelecek yıl nasıl değişmesini bekliyorsunuz?	25,3	2,0	5,6	3,6	-19,7

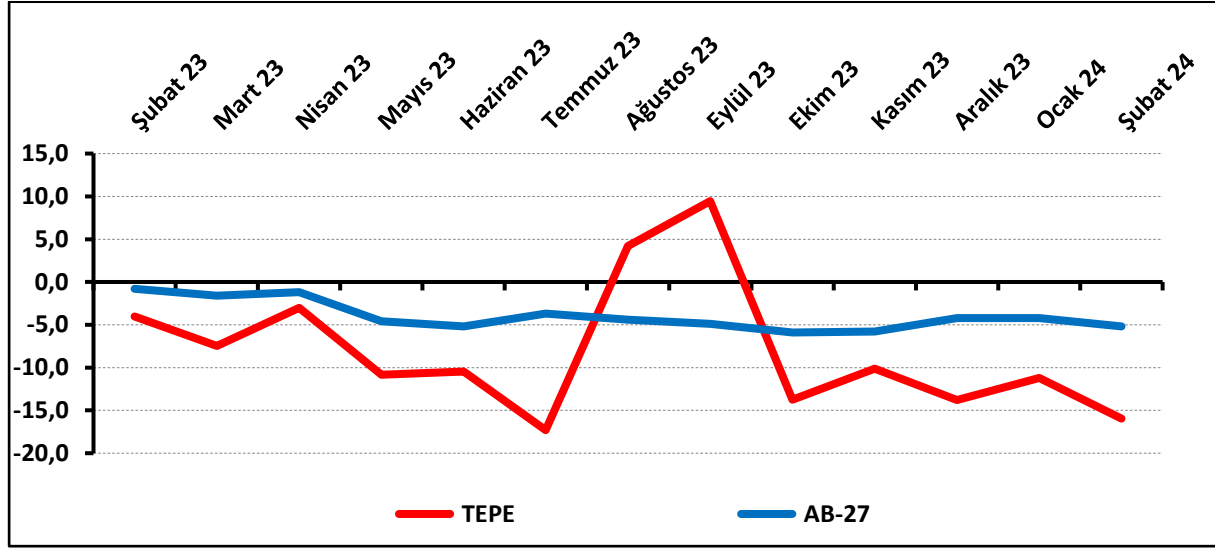
² Stok düzeyinde pozitif değer stok düzeyinin normalin altında olduğunu ifade etmektedir.

Tablodaki (-) değerler negatif beklentilerin pozitif beklentilerden fazla olduğunu ifade etmektedir.

AB'de perakende güveni geçen aya ve geçen yıla kıyasla azaldı

Mart 2022'den bu yana olumsuz görünüm gösteren ve negatif değerler alan AB-27 Perakende Güven Endeksi, Şubat 2024'te de -5,2 puan değerini aldı. Değişim, bir önceki aya göre 1,0 puan, geçen yılın aynı dönemine göre ise 4,4 puan düşüş yönünde oldu. Öte yandan TEPE, Ağustos ve Eylül ayları dışında son 12 ayda negatif değerler aldı.

Şekil-6. TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Şubat 2023 – Şubat 2024)

Tablo-5. AB-27

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2022	4,2	5,5	-2,0	-4,0	-3,1	-3,6	-5,8	-5,1	-6,9	-5,8	-5,6	-3,1
2023	-1,3	-0,8	-1,6	-1,2	-4,6	-5,2	-3,7	-4,4	-4,9	-5,9	-5,8	-4,2
2024	-4,2	-5,2										

Şubat 2024'te perakende güveni yıllık değişiminde Türkiye, AB-27 ve Euro Bölgesi ortalamalarının altında değer aldı

Türkiye ve AB-27 ülkelerinin Perakende Güven Endeksleri değerlendirildiğinde, şubat ayında geçen yıla göre en fazla artış gösteren ülke İsveç oldu. İsveç'i Danimarka ve Malta takip etti. Bölge ortalamalarındaki değişim Euro Bölgesi'nde -6,4 puan, AB-27'de ise -4,4 puan oldu. Bir önceki aya göre gelişmeler değerlendirildiğinde, en yüksek artış Avusturya'da yaşandı; bölge ortalamaları ise AB-27'de -1,0 puan, Euro Bölgesi'nde -1,1 puan oldu. Türkiye'nin perakende güveni yıllık değişiminde AB-27 ve Euro Bölgesi ortalamalarının altında olduğu görüldü.

Tablo-6. AB-27 Ülkeleri** ve Türkiye'nin Perakende Güven Endeksi karşılaştırmaları (Şubat 2023 ve Ocak 2024'e göre)

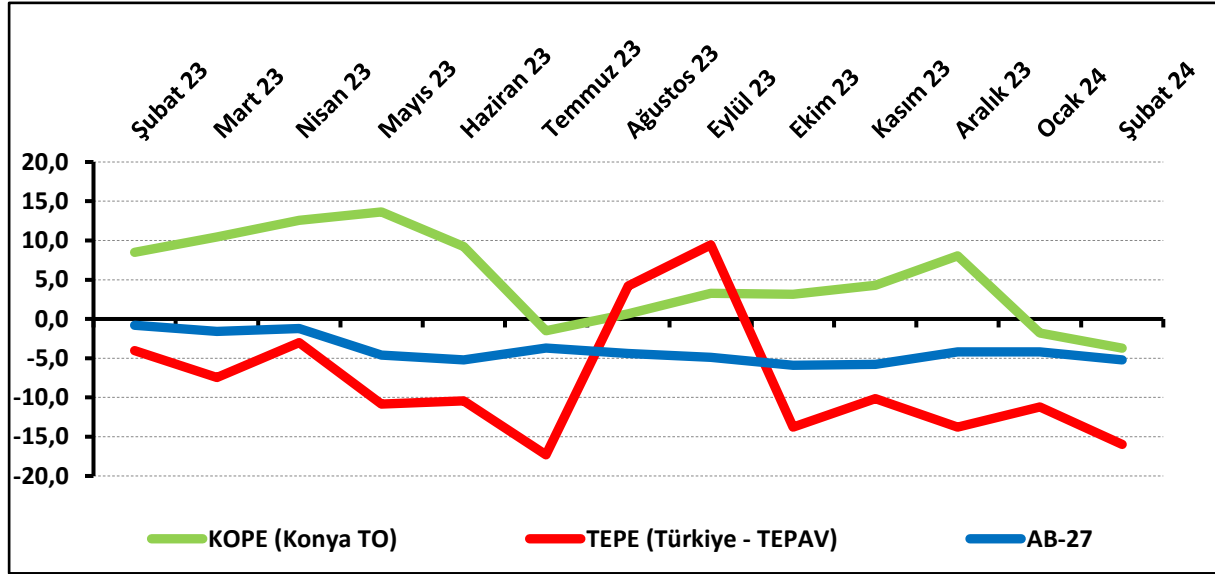
Ülkeler	Şubat 2023'e göre Perakende Güven Endeksi'ndeki Değişim (Puan)*	Ocak 2024'e göre Perakende Güven Endeksi'ndeki Değişim (Puan)
İsveç	20,2	-0,5
Danimarka	16,9	-5,0
Malta	16,0	-10,9
Makedonya Cumhuriyeti	11,9	4,4
Finlandiya	6,6	-3,5
Sırbistan	6,3	0,2
Romanya	5,6	-1,4
Hırvatistan	5,4	3,3
İspanya	2,4	2,4
Macaristan	2,2	3,7
Hollanda	1,8	2,5
Polonya	0,2	-0,8
Belçika	-1,2	-2,0
Avusturya	-1,3	14,5
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	-1,5	-2,7
Slovakya	-1,7	-6,7
Litvanya	-3,1	1,6
Karadağ	-3,4	-0,4
Letonya	-3,5	2,6
Portekiz	-3,9	-1,8
AB-27	-4,4	-1,0
Bulgaristan	-6,3	-0,6
Yunanistan	-6,4	6,8
Euro Bölgesi-19	-6,4	-1,1
Arnavutluk	-6,6	-6,9
Slovenya	-7,0	-7,3
İtalya	-8,4	-6,1
Fransa	-9,3	-4,9
Çek Cumhuriyeti	-9,3	-6,7
Almanya	-10,6	0,5
Türkiye	-11,9	-4,8
Estonya	-18,2	-6,6

*Sıralama Şubat 2023 değişimine göre yapılmıştır.

Konya'da perakende güveni Türkiye genelinden daha iyi performans sergiledi

TEPAV ve Konya Ticaret Odası (KTO) iş birliğinde hazırlanan Konya Perakende Güven Endeksi (KOPE), Şubat 2024'te geçen yılın aynı dönemine göre 12,2 puan, bir önceki aya göre 1,9 puan azalışla -3,7 puan değerini aldı. KOPE, Ocak ayında Türkiye genelinden ve AB-27'den daha olumlu bir perakende güvenine işaret etmektedir.

Şekil-7. KOPE, TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Şubat 2023 – Şubat 2024)

Tablo-7. Konya Perakende Güven Endeksi

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2022	10,6	-0,4	2,3	8,6	8,8	3,8	6,6	10,6	11,2	14,7	5,2	5,8
2023	1,0	8,5	10,5	12,6	13,6	9,2	-1,5	0,6	3,3	3,2	4,3	8,1
2024	-1,8	-3,7										